

Prof. Dr. Fónai Mihály (DE) – Dr. Barnucz Nóra (NKE)

**AZ ISKOLAI INTEGRÁCIÓ TANÁRI PERCEPCIÓJA ÉSZAK-KELET
MAGYARORSZÁGI EGYHÁZI ISKOLÁKBAN**

Kulcsszavak: integráció, inklúzió, kirekesztés, hátrányos helyzet, köznevelés

Előadásunkban az iskolai kirekesztés és a sajátos nevelési igény (a továbbiakban: SNI) tanári percepcióját vizsgáljuk. Az elemzés alapja az etnikai kisebbségekhez tartozó tanulók iskolai integrációjára irányuló nemzetközi projekt alapján folytatott kutatás.

A nemzetközi összehasonlító kutatás magyar almintájában kérdőíves és interjú adatfelvételekre került sor. E kutatás eredményei több területen és szempontból továbblépést jelentenek az inkluzív iskolai gyakorlat implementációja terén, hiszen a tanulási eredményességen túl a jólét, a befogadás, az elutasítás és az iskolai közéleti aktivitás érzéseinek szubjektív mutatói is megjelentek benne (Hüse et al. 2014; Zolnai et al. 2016; Cséke–Fónai 2018; Fónai–Hüse 2018).

Kutatásunkban a befogadást a gyermekek saját helyzetének szubjektív megélésével vizsgáltuk. A projekt folyamán kifejlesztett kérdőívet 5-8. osztályos magyar (552 fő), lengyel (271 fő) és kárpátaljai (280 fő) diákok között kérdeztük le. Ezen túlmenően három egyházi fenntartású iskola tanáraival folytattunk fókuszcsoporthoz tartozó interjúkat, melyek a felzárkóztatás, integráció és inklúzió feltételeire, helyzetére és folyamatára, valamint a tanárok ezzel kapcsolatos tapasztalataira és véleményére koncentráltak.

A diákok válaszai azt mutatták, hogy szignifikáns összefüggés van az önértékelés, a társas támogatás, a kirekesztés-befogadás és az SNI, BTMN zavarok előfordulásának gyakorisága között. Korábbi elemzéseink is azt jelezték, hogy az önértékelésre és a társas támogatásra pozitív hatást gyakorolnak az iskolai sikerek, a támogató iskolai légkör, melyek csökkentik a kirekesztést a tanulók percepciója alapján (Zolnai et al. 2016; Fónai–Hüse 2018). Az interjúk tartalomelemzése azt mutatja, hogy a vizsgált intézményekben magas a hátrányos helyzetű, különleges bánásmódot igénylő tanulók aránya. A pedagógusok, válaszaik alapján, erőn felül igyekeznek kezelni a mindennapos iskolai szituációkat, és mindent megtesznek azért, hogy az említett tanulók felzárkóztatása sikeres legyen, és ezzel párhuzamosan a tehetséggondozásban érvényesülő diákok igényeit is kielégítsék. Az interjúk során kiemelt hangsúlyt kapott az integráció kérdésköre is, melyről az interjúalanyok nyilatkozatából egyértelműen pozitív visszajelzést kaptunk. Ezt csak tovább erősíti a roma tanulók integrációjának kérdése, melyről szintén pozitív képet kaptunk: a tanárok szerint a roma tanulók kirekesztése kevésbé érzékelhető jelenség a vizsgált intézményekben.